

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya :

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknel :

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... » 16.— | nyolczad oldal » 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Az állami tanítóképzők új rendtartása és képesítő-vizsgálati szabályzata.

Az új század az állami tanító és tanítónőképzőket értékes ajándékkal lepte meg. 23 év tapasztalatának gyümölcseit szedte össze és tálalta föl a tanfőriak gyönyörűségére a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 1900. évi 45,781. sz. rendelete a tanító- és tanítónőképzők rendtartása ügyében.

Igaz, hogy e tény öröme első sorban s mondhatnám kizárólag az állami képzők tulajdona, de nekünk katolikus képzőknek is jól esik konstatálnunk a haladó idők követelményeinek diadalát, mert az új rendtartás a mi dicsőségünket zengi és senki által sem sejtett, páratlan elégtételt nyújt nekünk, a mennyiben összes újításaiban, legdicsérendőbb intézkedéseiben nem irányítja, hanem inkább csak követi a mi képzőinkben eddig is érvényben levő ügyvezetést és nevelési rendszert. Nincs okunk tehát örömminket firkolnunk; sőt a kath. képzők esendes, zajtalan munkásságának legujabb diadalát hangos szóval kell hirdetnünk ország-világ előtt; mert a mit az állami képzők tanárai hosszas tapasztalataik alapján, különösen az utóbbi időben mind sürűbben és sürűbben kértek, sürgettek és végre megnyertek azt a mi intézeteink már régtől fogva bírták és tényleg gyakorolták is.

Nincs az új rendtartásnak egyetlen lényegbe vevő intézkedése sem, a mely előttünk ismeretlen volna. A tanításban ugyanazon tantervet valószínűleg meg s ugyanazt az anyagot végezzük, mint az állami intézetek, egyes tárgyakra nagyobb sűrűt fektetünk, némelyekben, pl. a zenében, kántálásban teendőkben több eredményt mutatunk föl. A nevelés terén pedig már rég gyakoroljuk mindent, a mit az új rendtartás csak most ír elő. 23, illetve 32 év tapasztalatainak eredményét. Joggal mondhatom tehát, hogy az új rendtartás a mi képzőink erkölcsös, vallásos és hazafias nevelésének legszebb dicséretét képezi, melyet

nekünk tán tudtan és akaratán kívül nem kisebb tényező, mint a tanügyi kormány nyújt.

Midőn azonban az új rendtartást ilyen oldalról fogom föl és a kath. tanítósággal megismertetni szándékozom, ne gondolja senki, hogy az minden ízében tökéletes és kifogástalan munka. Oh nem! Vannak hiányai, melyeket nem szabad megjegyzés nélkül hagyni, azért észrevételeimet a miniszteri rendelet menetéhez alkalmazva, a következőkben teszem meg.

Az indokolás az 1877. óta elmúlt 23 év egyes szörványos intézkedései egyöntetűségének szükségét hangsúlyozván, a miniszteri rendelet az állami képzők egységes vezetését akarja megteremteni és azért a képzők belső életének vezetésében «a czélok és eszközök, az irány és szellem egységére» különös súlyt helyez. Az új rendtartás tehát szakít a Trefort-féle extensiv irányval, mely az egyes intézetek jóságát a külsőségek, az épületek nagysága, a külső megjelenés, a nagy zaj, a reklámszerű, sokszor nagyon is gyanús önajánlgatás és önmagasztalás szerint mérlegelte. Az új rendtartás a belső élet vezetésére irányítja gondját, az egységet, az egységben rejlő erőforrást akarja fölhasználni, minthogy nagy föladatak megvalósítása csakis úgy lehetséges, ha közös törekvésekben az egyesek erejét az összeség támogatása megsokszorozza. Úgy van! Senki sem tagadhatja! Az egyház örül legjobban, ha a tanítóság nevelését annak a keresztény szellemnek egysége vezeti, mely nemzetünknek a multban dicsőséget és boldogságot szerzett, a jövőre nézve pedig nagy reményekkel lelkesít. Őszintén örül tehát minden, nemzete nagyságáért lelkesülő magyar, ha az állami képzőket is az a szellem hatja át, mely a nemzetet ősi hitében, egyenes jellemében, tiszta erkölceiben, magasztos vonásaiban, jellegzetes faji tulajdonságaiban egyedül képes megtartani. Ezért él-hal, ezért küzd és szenved már századok óta a magyar katolikus egyház és ezért emeli föl figyelmeztető, vagy tiltakozó szózatát, valahányszor a közéletben, vagy az iskolában olyan szellem betola-

kodását látja, a melynek romboló hatását a múltban már rég tapasztalta.

Nem akarom az állami képzőket meggyanúsítani, a bennük uralkodó szellemet vádolni, fáradságos munkájukat kieselyelni, de az tény, hogy a fegyelem és erkölcsi tisztaság tekintetében a kátholikus képzőkkel nem versenyezhetnek. A hazafias szellem ápolása terén is, a melyet pedig oly fönyesen hangoztatnak, minden félelem nélkül kiálljuk velök a versenyt, mert a mi szemünk előtt is egy nagy és hatalmas keresztény Magyarország eszményképe lebeg, a melynek megvalósítása törekvésünk legfőbb tárgya. Erre nézve azonban nem lehet az irányok és eszközök egységet oly kizárólagosan hirdetni, mint az okadatolás teszi, mert habár az egységben rejlik is az erő, de a cél egysége nem kívánja az eszközök egységét, mert sok eszköz szolgálhat ugyanazon célra, a mint Rómába is több út vezet. Az eszközök szigorú egysége mellett nem lehet a szellemtelen egyformaság veszélyét kiküldni. A szépség és a tökéletesség a változatosság összhangjában van, azért verseny kell nekünk a szellemiek terén, nemes vetélkedés a jóban, a hívó és erkölcsös néptanítók nevelésében, hogy a fegyelmet gyakorolni és a felsőbbséget tisztelni önmagukon tanulják meg azok, a kik istenfő, a törvényeknek engedelmeskedő és békés polgárokat lesznek hivatva nevelni.

Epen azért fölötte nagy kötelesség járul az állami képzők tantestületeire: tiszteletet szerezni az erkölcsiség törvényeinek, feltékenyen örködni az ifjuság vallásosságán és egyformán ápolni úgy a világi, mint az egyházi felsőbbség tekintélyének tiszteletét, mert régi dolog, hogy a vallásos ember a legjobb hazafi, míg ellenkezőleg Istennek és egyháznak nem engedelmeskedő egyének képezik a társadalom legveszedelmesebb elemét, a kikkel szemben a hazafias érzületre való minden hivatkozás kárba veszett fáradság.

Minket e tekintetben nem szükség figyelmeztetni, de az állami képzőknek nem árt figyelmeztetnie ajánlani, hogy nekik sem lehet ezéjök az egyházi felsőbbség tekintélyének akár tudatos, akár öntudatlan kisebbítése, mert a társadalmi rend alapjának megingatása és gyengítése az egész épület romlását okozhatja. Ezt — úgy gondolom — maga a tanügyi kormány sem akarja, mert habár a keresztény érzületnek és az ezzel együtt járó tekintélyápolásának szükségét nyíltan nem hirdeti is, de mégis szükségesnek tartja hangsúlyozni, hogy a tanítóképző nem pusztán szakiskola, hanem nevelőintézet is, a melynek mintaképe a család s benne a tekintély és szeretet egyesítése, az önkéntes engedelmesség. Nem hivatása tehát az állami képzőknek a keresztény szellem kigúnyolása és az egyház oldalba rugdalása, mert az ilyen szellemben dolgozó intézetek csak tanítóműhelyek, a melyekből nem megbízható népnevelők, hanem elégedetlen és pökkendi elemek kerülnek ki, a kik sem a tudomány, sem pedig az erkölcs terén tekintélyt elismerni

nem akarnak, hanem önmagokat tartják a világ legnélkülözhetetlenebb és legokosabb embereinek. Ilyenekből pedig — úgy hiszem — a tanügyi kormány sem kér. Magától érthető tehát, hogy az új rendtartásban jónak látja a miniszterium a tanártestületek fontosságát hangsúlyozni. Nem is lehet másképp: a tanító az iskola és nem más. A tanterv és a rendtartás csak holt betű, miként az épület és felszerelés csak tehetetlen és okatlan anyag. Az élet a lelkes és jellemes tanító. Ep azért, ha a tanügyi kormány igazán meg akarja valósítani a magyar néptanító eszményképeinek beoltását a fogékony ifjú lelkebe, akkor nem lehet fontosabb feladata, mint nagy körültekintéssel és még nagyobb lelkiismeretességgel választani meg a nép leendő nevelőinek nevelőtanáraikat, a kiktől joggal megvárhatja a magyar társadalom, hogy jellemes, erkölcsös és minden tekintetben feladatuk magaslatán álló kifogástalan emberek, buzgó keresztények legyenek, a kik nemcsak leckét adni, kikérdezeni, osztályozni tudnak, hanem képesek nevelni is a nép hivatott nevelőit. Értse meg mindenki, hogy az állami alkalmaztatásnak nem szabad magában foglalnia a keresztény eszme kikérdeztetését és nem szabad azt hinni, hogy csak úgy lehet valaki jó állami, ha rossz keresztény. Bárcsak ne volnának példánk az ellenkezőre!

Ezek után magára a rendtartás okadatolására nincs több megjegyezni valóm; meg kell azonban említenem, hogy a tanügyi kormány az állami képzők tanárainak az igazgató-tanácsosok ellen mind sürűbben fölhangzó panaszait részben meghallgatta, a memviben az igazgató-tanács szerepkörét szép szavak kiseretében szűkebb határok közé szorítja és értésőkre adja, hogy «jó szolgálataikat különösebben csak a képzőintézetek gazdasági, anyagi, segélyezési és súlyosabb fegyelmi ügyei körül óhajtja igénybe venni», s azért a «szorosabb értelemben vett iskolai munkásság vezetésében és ellenőrzésében való közvetlen részvétel alól» fölmenti. Helyes! Nem is járja, hogy egy intézet szellemi vezetésébe minden untalan bele kontárkodhassanak olyanok is, a kik szakismeretekkel egyáltalán nem rendelkeznek, jóakaratot pedig ritkán tanusítanak.

Esztergom.

Guszrenitz Vilmos.

(Folytatása következik.)

A női szelídség a nevelésben.

Orizkedjék azért az édes anya hevesebb érzelmeit, indulatait, szenvedélyeit gyermekei előtt elárulni. Azonban a leplezgetés, takargatás e tekintetében mit sem használ, mert a gyermekek szemé előbb vagy utóbb meglopja az alkalmat, a melyvel szülőinek gyarlóságaira ismerhet; pedig az így nyert hatás a legtartósabb, mert kitartóbb figyelem és érdeklődés eredménye. A példának is úgy lesz tehát üdvös foganata, ha az természetes. Az édes anya nem nevelheti gyermekeit szelídségre, ha ő maga nem az. A szülők tiszte-

szelid, méltósága, tekintelye nem ritkán éppen azért hiányzik meg a hálátlan gyermekek előtt, mert a szeretetben képmutatók voltak a szülők: saját magukban meghazudolták önmagukat, a mikor gyermekeiktől mást kívántak, mint a mit önmaguk szeretkedtek. Annak a szeretetnek, a mely a családot létrehozta, kell változatlanul lenni a sírokig, míg a szülők, sőt még azon túl is. A mint a viszálykodás vagy egyéb kísértések démona elűzi a családi szobáról a szeretet áldó szellemét, eloszlik az üdültebb, melegebb légkör a családi szobának helyét a bűnök mérges levegője foglalja el és a közöny dermesztő fagya tölti be: az erény virágai csakhamar hervadoznak, kihalnak a keblekből. Igaz, hogy ezt a szeretetet a családban sokszor nem függő körülmények is próbára teszik, de az édes anyának kitartónak, erősnek kell lenni.

Erő, kitartás, állhatatosság, következetesség nélkül jellem nincs, tehát a női jellemnek sem lehet ezt nélkülözni.

Az édes anyának gyermekei körében nem lehet a szelidségre való nevelésben késedelmeskedni; mert a milyen folytonos és fokozatos, szakadatlan a gyermek testi fejlődése, éppen olyan állandó, tartós és folyamatos a gyermekek kedélyi kialakulása is. Éppen ezért a példa alkalmazhatására itt kezdetet, folytatást, befejezést időben kijelölni nem lehet. A gyermek érzékszerveinek működésében, a legelső érzéki érzetek tudatra jutásában, valamint az ezek alapján munkára elmozdító ösztönök tevékenységében sem lehet pontos időt megállapítani: úgy az egész kedélyi élet alakulási folyamatában sem lehet határokat megkülönböztetni. Az édes anya tehát ébredjen minél hamarabb öntudatra saját példája érvényesülése tekintetében.

Ha a szoktatás és példa eszközeivel eredményt ért el az édes anya a szelidségre való nevelésben, akkor ezeknek a nevelési eszközöknek kitartó tovább alkalmazása mellett vegye segítségül az oktatást, hogy ennek a szép erénynek megkedvelésében és örömeiben tudatoságra, meggyőződésre, belátásra vezesse gyermekeit. Megfontolt cselekedeteket, családi és társadalmi helyes szabályokat kell a gyermekekkel levonatnia az életből, a szentek életéből, a szelid Jézus, a szívek szíve: a szűz Mária életéből eléjük tárt példákából, nagy tettekből, nemesítő elbeszélésekből.

Igyekezzen az édes anya a családi nevelést összhangba hozni az iskolai neveléssel, nemkülönben az élet iskolájával is.

A helyesen nevelt gyermek szelid, jó, anyja előtt mindig őszinte. Iskolából vagy idegenek, barátok stb. köréből haza jövet azonnal beszámol a vele történt dolgokról, esetekről s ha az édes anyának öröme telik a gyermekek kihallgatásában, a tanítónő figyelés alá veszi a gyermekek beszélt anyai érzéke, szelid szíve mindig meg tudja mondani, hogy mit helyeseljen s mit kell orvosolnia az iskolás gyermekek, az utcái élet stb. hatása tekintetében arra nézve, hogy gyermeke szelid

lelket megőrizze s a szelidség erényében gyakorolja. De másfelől az iskola is tegye meg a maga dolgát arra nézve, hogy az édes anyák hosszas, kitarító munkáját meg ne semmisítsék. A tanítónő lélektani ismeretekkel, a nevelés-tudományban való jártassággal, az oktatás művészetében való otthonossággal indul meg hivatása megoldásában, tőle tehát többet, sokkal többet lehet várni e tekintetben. Neki könnyebb lesz a szelid nevelésű gyermekeket ebben a kedélyi nemesítésükben megtartani s megóvni a káros hatásoktól, mint a dacos, engedetlen, mérges, illetlen, pajkos, nyelves, árulkodó, hazug, csufolódo, irigy, hiú, önző stb.-féle gyermekeket megjavítani, a házi családi visszahatás ellenére szeliddé nevelni. Igyekezzen tehát a tanulókat egyénileg kiismerni. Ámde az egyéni megítélésben körültekintő és óvatos legyen. Nem volna érdemes a szép tanítónő névre, ha a szelidségre nevelés első lépésénél, a kezdet kezdeténél az egyéni fölismerés észleletében egyes gyermekeket szülei elleni gyűlölet, harag, dacz, megvetés által sugallt elfogultsággal télné meg. Legyen a tanítónő tanítványai iránt, kivétel nélkül, szelid, igazságos: jó szívének melegségéből kinek-kinek érdeme szerint osztogasson. Ébren örködjék a fölött, hogy az iskolában, ebben a kis társadalomban egyenlőség, testvériség, szeretet közszelleme hassa át a kedélyeket. Semmi olyan jelenség ne kerülje ki figyelmét, a mely a szelidség általános közhangulatának megzavarására vezetne. Ilyenek volnának: a nyereség, árulkodás, tolakodó vakmerőség, kényeskedés, affektáció, hiúság, bosszú, irigység önzés stb. Főként ez utóbbi négy kedélyi betegségtől óvja tanítványait. Azért sem általánosan, sem kivételesen ne engedje meg, hogy a gyermekek öltözetükben, hajviseletükben hiúk legyenek. Ne tűrje el, hogy kivételesen egyik másik leányka karperecz, zsuzsú, emlékkönyv, zsebóra s más efféle apróságokkal, esecsebesékekkel, hiúságra vezető holmikkal jelenjen meg az iskolában; mert ezek egyfelől a gazdagabb, előkelőbb gyermekek szívében a nagyzás, másfelől a szegényebbekben az irigység rüt hajlamait ébreszthetik föl; ezek a keresztény erényekkel ellenkeznek, s minden esetre szórakoztató teszik a lelkeket, megvonhatják a figyelmet, kockáztatják a tanítás sikerét. Kétségtelenül nagy tapintat szükséges ehhez, de ha a tanítónő az első jelenségnél kezdi az orvoslást és következetes marad, nem fog nehezen menni a dolog. A tanítónő szelidsége itt is cizérra vezet. Az iskolai fegyelem mindig szelid legyen; vezesse ez a gyermekeket alázatosságra, de nem megaláztatásra. A jóra gerjesztéssel, a szív fölmelegítésével és öntudatos belátással igyekezzünk a gyermekek akaratára hatni. A büntetés alkalmazásában óvatosak legyünk, nehogy a gyermek ártatlan, jámbor érzületét megsértsük. Egész nevelési eljárásunkban a keresztényi elvek vezessenek bennünket, melyeknek leghatékonyabb eszköze — a szeretet.

Eger.

Szűcs Sándor.

A Miasszonyunkról nevezett kalocsai iskolanővérek története. (1860–1900.)

A szerénységnek szinte megmerhetetlen foka kell ahhoz, hogy a kalocsai iskolanővérek történetének írója («az intézet egyik tanára»), a ki oly régi ismerője az intézeteknek s a ki oly világosan élénk tárta könyvében ennek a jeles intézetnek a történetét, értékes munkája előszavában így mentegetőzzék: «Nem akarunk *disekedni*, hogy intézetünk történetét megírjuk». És azt mondja: «Emléket akar állítani (e könyv) a kegyes halának azok iránt, kik sikeres pályafutásában hathatósan gyámoltották». Hiába! A keresztény erények mindig több és nagyobb eredményeket teremnek, mint az ember előre kiszámíthatná. A *szerénység* fél, hogy *disekedni* tartják, ha önmagát megismerteti s ezért hallgatna; de a *hala* szólásra készíti és így rákényszeríti, hogy egy szigorú *kötelességet* el ne mulasztson, megírván és közreboesátván a kalocsai iskolanővérek és intézetük történetét. Igen, mert ezt megírná a mai kor félrevezetett, irányzatos közszellemében: kötelesség.

A katolikus nevelésügyről általában, a szerzetesi nővérekről pedig különösen annyi és oly rosszakarátú, ferde híreszteles keringévtizedek óta közkezen a tanügyi irodalomban is, hogy ma már az így kialakított és megjegőződött közvélemény bármilyen hülyeségnek könnyen fölül.

Epen azért vált oly egetően szükségesse, hogy életeseink zavartalan hajszáinak útját álljuk. És azért üdvözlöm én és tudom, hogy velem a kath. szellemű nevelésügy hívei mind, ezt a könyvet. Üdvözljük! Mert ez a könyv úgy fog hatni az eddigi és ez után következő valótlanosságokra, mint hat a fénysugár a sötétben dolgozó bűvész csalfa mesterkedéseinek leleplezésére. Nem vitatkozik, nem támad, nem vádol, nem gyanúsít; önmaga megismertetéssel világosságot terjeszt, bizonyít. A ki a nőszerekről ezentúl az ez előtti stílusban mesterkedik, mindenki ráolvastatja, ha az illető általánosít, mindenki ráolvastatja, ha az illető általánosít, hogy szándékosan ferdíti el az igazságot. És hogy ez a világító fény epen a *kalocsai* nőzárda történetéből árad, a legnagyobb szerénységje a mi ügyünknek és szerénsetlenségje a katolikus nevelésügy fáján rágódó fergeknak. Mert ez a fény erős: a sötétséghez szokott szemet is bántja, a rágódó fergeket futásra is készíti, veszedelmes világosságot is terjeszt az eddig félrevezetettek szemlélődésére. És áldást hoz, termekenyt, mint a minő az *igazi* világosság természetete.

Ime, a mit mutat.

Ez előtt 40 esztendővel egy kisded csapat jött Kalocsára *Konst* érsek apostoli hívó szavaira. Vezetőjük a ma is élő nő-apostól: *Franc Mária Terézia*, a kalocsai anyazárda feje. S a kis csapat majdnem fele a tárgyalások során kiképzés végett eleve Csehországba küldött *magyar* szer-

zetesnökből áll. 1861-ben a külső tanulók I., II., III. osztályának 385 növendéke volt; a belső növendékek két, tulajdonképen felsőbb népiskolai, osztályban nyertek oktatást. A belkő növendékek száma: 42. S kezdettől fogva az utolsó isk. évig 712 növendéke volt a belső nevelőnek. Megjegyzendő azonban, hogy a növendékek legnagyobb része 8–18 évig tartózkodott az intézetben.

Úgy a külső, mint a belső intézet folytonosan fejlődött és fejlődik. A kicsinyke mustármagból terebélyes fa nőtt: sőt az egyházmegye több helyén új hajtások termik a keresztény nevelés áldásos gyümölcseit. Az anyazárdában ma teljes népiskola, felsőbb népiskola, polgári iskola, elemi és polgári tanítóképzőintézet és fiu- és leányárvaház van. Az elemi és felsőbb népiskola növendékei künlakók; a polgári iskola növendékei belkők; az elemi és polgári képzők növendékei csak részben élvezik a belkők előnyeit.

A künlakók legnagyobb része különben is helybeli. Egy ideig, míg az intézmény kellőképen megerősödött, az anyazárdában volt az óvónőképző-intézet is: megerősödven, Zomborba, Bács megye székvárosába helyeztetett.

Es «rövid, 40 évre terjedő idő alatt (az érseki megyében) 17 helyen, köztük Bács megye székhelyén, 3 törvényhatósági joggal fölruházott városban 18 fiókházat már tényleg benépesített, 6 más tekintélyes községben részint már építés alatt álló, részint legközelebb építendő vagy elben már elfogadott, új zárda fog bevonulni. — A zárdaik személyzet — egy fiókház kivételével, hol csak négyen vannak — egyben-egyben 8–21 tagból áll. Nem csupan gyermek-óvók és elemi iskoláik vannak, hanem felső nép- és polgári iskoláik is».

Eddig ezen intézetben, beleszámítva az anyazárdat is, 125 fogadalmas nővér és 21 tanító újonczónő működik, mind a kellő képesítéssel. Ezen — összesen 146 nővér — közül 105 magyarországi születésű, magyar nő, csak 41 a külföldi származású, de nyelvben és érzésben magyarrá lett tanítónő. Legalább eddig hazafias, nemzeti szempontból kifogás soha sem történt s nem is fog történni.

Eredmény tekintetében pedig maguk a neveltek százaiz-ezrei beszélnek életükkel és működésükkel. A szerzetesnők működését a teljes odaadás, a tiszta és gyöngíthetetlen lelkesedés, az erős szakértelem, a türelmes szeretet és mindeneket átfogólag a tiszta keresztény és hazafias szellem jellemzi. Ezek pedig oly tanítói tulajdonságok és erények, melyek csak nemes és gazdag gyümölcsöket teremnek. Olvassa át és tanulmányozza bárki e könyvben az anyaház nevelőjének első alapszabályait és a növendékek fölvetelét szabályozó föltételeit: és ebben nézze meg jól, mi ez intézet lényege és célja; mik a tanításra vonatkozó szabályok; miként történik a növendékek felügyelete; hogyan érintkeznek a belső növendékek a szülőkkel és külső ismerő-

szület; miként intézkednek a ruhaneműek, élelem és pénz feltételeiről; látni fogja mindenki, milyen kegyes alapon indult meg ezen intézet létesítése; s hogy ilyen szervezet és olyan tanítói erények csak jót szülhetnek. De az intézet fejlődött.* A paedagogiai és a korviszonyok kegyes igényei mind termékenyítőleg hatnak ez intézet belső működésére. Az ezen intézetben nevelt leány minden tetovázás nélküli biztonságban léphet a modern világ porondjára, mert minden erre való tulajdonság birtokában van; de sőt gazdagabb sok társánál a nemes életközvetlen legyervezete tekintetében, mert aranyiszta hitet van, a mely míg ép, mindennél erősebb vértéket az élet sokszor kényes forgatagában, néhez harczaiban.

És ha végignézzük az intézet férfi tanerőit, kik közül csak *Kubinsky, Szulik, Kleiner, Boromiszta Tibor és Istrań* (ez utóbbi a történet írója), egy *Mayer Béla, Porischl* és *Petrovác* (a mostani igazgató) neveit kell említeni csupán, kik országosan ismert tekintélyek e téren s tudni fogjuk, hogy oly jeles szervezet mellett mi történik ebben az intézetben.

Vagy olvassa át bárki az anyaház hitéletet, önművelődésének és művelésének eszközeit, a tartott ünnepségek sorozatát, az egyes kiállításokon való részvételt és az itt kivított diadalokat tárgyaló fejezetét e könyvnek és ha helyén a szíve, helyén az esze, mást nem tehet, mint hogy az elismerés zászlaját földig hajtja ez intézet nagysága és vezetői előtt. Ezt tettek azok mind, a kik ez intézetet közvetlenül meg szemléltek és működésébe hivatalosan és hosszasan is szakszerűleg betekinthettek. Ezek közül csak *Gömezty, Fehér Ipolyt, Krausz Krizosztomot, Treferát, Hornig bárót, Szász Károlyt, Klamaríkot, Evály Bélát, Csáky Albint, Szuppánt* és *Mártyuffyt* említem, kik — egyesek bármilyen előítélettel lepték át ez intézet küszöbét — a teljes elismerés és igazi elragadtatás hangján nyilatkoznak ezen intézetről.

És hogy nem mese és öndicsékvés, a mit e könyv magában foglal, legerősebben bizonyítják az intézet külső és belső életét föltüntető, pazar ömlyvel kiállított képek. Több kép van az anyaházról, melyek ez óriási intézetet kívülről és belülről mutatják. Ott a kert kápolnája, zöldje, földtől sötét helye, a régi és újított templom belseje, a nővérek oratóriuma, az intézeti udvarok, a külsőféle iskolafokozatok tantermei fölszereléseikkel, zene- és munkatermek, ebédlő és hálóhelyek, az internátusnak rossz időben sétat helyül használt nagy, széles, világos, levegős folyosója, az anyaházak több helyisége, a növendékek különböző öltözeteiben, a tanári könyvtár és a mü-

zeum, a diszterem, a jelöltnök külön lakása és az összes fiókházak minden modern igényt pazarul kielégítő épületei.

Am itt látjuk *Kunszt József*, az intézet alapítója, *Haynald Lajos*, az intézet továbbfejlesztője és *Császka György*, az intézmény továbbterjesztőjének a képeit. És elmézi a szem ez alakokat és lelki szeméink előtt elyomulnak a nagy alkotások és szinte megdöbbenéssel számláljuk az ezen intézmény alapítására és fejlesztésére, főtartására és a jótékony alapítványok fölgazdálgtására áldozott sok-sok százezreket, melyeket sokan elhallgatni szeretnek; s melyek mind azt bizonyítják, hogy a bölcsen kormányzó egyházfők mindenkor elsőrangú apostoli kötelességüknek ismerik a tanügy erős istápolását.

Képek mutatják az intézet főnöknőjét és a meg ma is élő azon szerzetesnőket, kik a főnöknővel egyetemben első voltak az intézetben. Itt ismerjük meg alakban is az intézet eddigi igazgatóit: *Lichtensteiger Ferenczet, Kubinsky Mihályt, Mayer Bélát, Petrovác Józsefet*, valamint a jelen tanári kart: *Boromiszta J., Porischl Richard, Kurecz Adolf, Kis-Erős Ferencz és Ketterer Károly személyében*. S igazán érdekes volna (de úgy látszik, a nővérek szerénysége következtében maradt el), ha a működő nő-apostolokat is személyenkint láthatná a szemlélődő lélek.

Hogy milyen eredménnyel működnek az intézet egyes ágai, már említettük; a könyv végén fölsorolt kimutatás azonban számokban beszél, azért eredményeit ide igtatjuk. A felső nép- és polgári iskolai tanítónőképző oklevelet adott 77 nyelvtörténeti és 70 mennyiség-term. tudományi szaktanítónőnek; 9-en a nyelv-, 9-en a történettudomány-, 5-en a mennyiség-tudomány köréből kaptak képességi bizonyítványt, 5-en pedig francia nyelvmesternői oklevelet nyertek. Tehát a felsőbb képző 175-öt képesített.

Az elemi tanítónőképző 1870-től 1900-ig 563-nak adott oklevelet. A kisedővönőképző 1879-től 1897-ig 134-et képesített. 24 kapott kézimunkamesternői és 95 tornamesternői oklevelet. Így tehát 1870-től 1900-ig, tehát 30 év alatt 991 különféle végbizonyítványt adott ki e zarda a szakintézetekben.

És azok az eredmények, melyek az óvoda, a nép-, felső nép- és polgári iskola és az anyaház érték emyi idő alatt, mind olyanok és akkora méretűek és értékűek, hogy ezen eredmények előteremtésének a története mindenkit érdekelhet. Ebből a könyvből mindenki csak okulást meríthet. A katolikusok: erőt és öntudatot meríthetnek, hogy vagyunk és számot teszünk; az ellenfelek: okulnak és meggyőződnek, hogy kath. nevelésünk színvonalon áll az oktatásban és szervezésben, a nevelésben pedig a mai színvonal fölött van. Bizonyágot tesz ez a könyv rólunk; és adatokat szolgáltat a következő idők nevelésügyi történetéhez. Egy darab paedagogiai élet ez a mai kor hazai tanügyi világából; egy darab, a mely forrása egyszersmind hazánk alsóbb és fel-

* Az intézet fejlődése, paedagogia szempontból való színvonalára legfőképen a mai igazgatónak, *Petrovác Józsefnek* köszönhető, kiről, ha az e könyv ismertetője a legújabb rokon viszonyban fogva, e tekintetben hallgatni kénytelen is, az igazság megkívánja, hogy itt, legelőször, akkorra mértékben szót tegyünk. *Szerkesztő.*

sobb nép- és különösen nő-oktatásunk igen tekintélyes területének. Az a majdnem ezer diploma, még ha a házasság többször elvonja is az iskolától, legalább 800 iskola szellemének az irányítója. Ez pedig az ország egy igen tekintélyes részét képviseli. És ha hozzávesszük, hogy többen az itt végzetek közül a saját intézeteik tanítónőképzőintézeteikben az itt nyert szellemet továbbplántálják, ez az arány sokban fokozódik. Ezért fontos kútforrása lesz az a könyv a jövő paedagogia történetészeinek. Ezért is szükséges ez a könyv; s ha más érdeme nem volna is Boromisza e könyvének, mint az, hogy ennek a meszsze kiható intézetnek a belső életét a jövő számára oly hozzáférhetővé tette, ez magában is méltóvá tenné őt a jobbakigaz elismerésére.

De ezen és a már felsorolt érdemeiken kívül van még e könyvben valami, a mi értékét sokszorosan emeli. Két nagy tanügybarátunk, *Köncsi-nak* és *Hajnaléknak* paedagogiai jötekonyságát és markáns vonásokkal megfestett méltatását is magában foglalja. És *Köncsi-nak*, a tanítók nagy barátját, a kath. tanügy e nagy bajnokát, a kalocsai megyei népoktatásügy nagy fölvirágoztatásának e jó szellemét festi meg röviden ugyan, de hűségesen és meleg szívekben. És több nagyját a kath. népoktatásügy XIX. századbéli alakjainak érintve, ezekre is föl hívja az érdeklődők figyelmét.

Ezek az adatok, ezek a részletek, mint drágagyöngyök, mint drágakövek ekesítik e nagy, kvart-alakú, 126 lapra terjedő s 83 műmelletlű koppel, tehát összesen 199 lapon beszélő értékes, nagy lapintattal, elegendővel, áttekinthetőséggel, lelkesedéssel és igen nagy ügyzetetettel alkotott és nagy lényvel közreadott munkát.

Kissé hosszabbra terjedt ez az ismertetés; mint a hogy egy könyv bírálata manapság terjedni szokott. Történt pedig ez azért, mert szükségét élttam annak, hogy e lapok hasábjain is olvashassak e könyv összegezett legfőbb adatait, mivel a könyv mersékelt számú példányban jelent meg sára — Skorona — kissé magas a tanítás zömének s így hozzá alig férhetnek. Pedig a mi e könyvben van, tudni jó, tudni szükséges. A ki a könyvet a kalocsai anyazárdából megszerezni óhajtja, látni fogja, hogy e könyv azért az azért ajándék, részint a kiállítás fényességét tekintve; részint pedig a nagy adathalmaz, az a sok eredeti és felettebb értékes és érdekes okmány szerinti közlése és ezen okmányok, az egyedi adatok és az az több évtizedekre terjedő nagy tudású megfigyeléseinek történeti érzékkel való alapos földolgozása a könyv értékét nagyban emeli.

Paedagogiai irodalmunk ilyenmü munkái közül ritka alkotás díszekedhetik olyan és annyi értékes tulajdonágokkal, mint a *Misszionyokról vezetett kalocsai iskolánővérek története*. Azért mindenkinek, különösen zárdai iskoláknak és iskolai könyvtaroknak igen melegen ajánlom.

Kalocsa.

Dreiszigler Ferencz.

KÜLFÖLDI TANÜGY.

— **Az állami tanfelügyelet kérdése** ez idő szerint elég izgalmat okoz *Poroszországban*. Egy-két év előtt még úgy volt, hogy a helyi állami tanfelügyeletet a lelkesekre bízták, katolikus és protestáns községek szerint. Ez a körülmény a liberálisok között mód fölött izgatottságot hozott létre. A *rajnai* porosz, tehát túlnyomólag katolikus tartományban meg is kezdették már a helyi állami tanfelügyeletnek olyatén módon való rendezését. Most *Stutt.* porosz közoktatásügyi miniszter még tovább ment s a vallási egyenjogositást, a paritást, a melynek dolgában tudvalevőleg annyi a porosz és német katolikusok körében a jogosult panasz, akarja komolyan megvalósítani. Az új költségvetésben több állami kerületi tanfelügyelőség kiadásainak megszavazását kéri. A múlt évben megszavazott költségek alapján pedig a *bachami* kerület tanfelügyelőséget szervezte meg pedig úgy, hogy kinevezett egy katolikus és protestáns állami tanfelügyelőt. A hitvallásos iskolák tanítóit tehát ezentúl megfelelő tanfelügyelőik elnökeite alatt tarthatják tanácskozásait, konferenciáikat. A többi kerülettel is nyilván így lesz, a hol természetesen vegyes vallású a lakosság. Liberális részről azt hozzák föl e berendezkedés ellen, hogy a különféle felekezetek tanítóinak nem lesz többé módjukban egymással szellemileg érintkezni. Mintha bizony ezentúl legmentesen volna elzárva; de hát mi értéke van a protestáns vallású tanfelügyelőnek katolikus iskolák valláserkölesi szükségletei iránt. Allapotknak ezt a javulását pedig köszönhetik a porosz katolikusok hatalmas ezentrum-pártjuknak, a melynek olyan nagy a befolyása a német közéletre. Maga a német császár is barátja a hitvallásos iskolának, mert belátta, hogy a másik csak vallásközönyt vagy hiteltelenséget képes terjeszteni, a mint világszerte dolgozik is. Németországban s főleg Poroszországban, mint látjuk, lassan-lassan utját állják.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghívó. A gyergyói róm. kath. tanítóegyesület teli rendes közgyűlését 1901. évi február hó 13-án (szerda) d. e. félkilenc órakor kezdődőleg a gyergyó-kilyénfalvi népokolánál fogta megtartani, melyre a tagtársakat és a tanügy barátait tisztelettel meghívjuk. Tárgysorozat: 1. Reggel félkilenc órakor szentmisehallgatás. 2. Gyakorlati tanítást tartanak: Salamon Joachim számtanból az I. vegyes-, Bálint Sándor magyar nyelvtanból III. vegyes osztályban. 3. Elnöki megnyitó. 4. A múlt gyűlések jegyzőkönyveinek fölolvása és hitelesítése. 5. A gyak. tanítások bírálata. 6. A tagsági díjak befizetése. 7. Egyik múlt gyűlésről elmaradt fölolvásás megtartása P. A. által. 8. Önképzőköri jelentések. 9. A létesítendő Erdély egyházmegyei róm. kath. ált. tanítóegyesület alapszabályainak tárgyalása. 10. Indítványok, méhézeti ügyek. Gyergyó-Ditróban, 1901. január 28. *Józsa Sándor* elnök, *Börka Lajos* főjegyző.

VEGYESEK.

Megjutalmazott tanítók. Bubics Zsigmond kassai tanár O. méltósága 5 sárosmegyei tanítót, kik külömböleg a magyar nyelv sikeres tanításában kitűntek, magas díjazásért egyenkint 20-20 koronával kegyes volt megjutalmazni: névszerint Mártonesik Endre sz. istván, Nisnyik Árpád szokolyi, Podszedei Mátyás budaméri, Nagyótlaki Paula lieserti és Zonner Agoston sóvári tanítók. Kitűnik ebből az, hogy O. méltósága figyelemmel kísérelt nemes szívén hordja a tanügyet.

A magyar tanítók kaszinója f. hó 2-án tartotta tisztánközlését, melyben a kaszinót vezető igazgatókka megválasztották: Bánó József, Ember Károly, Szabó, Kliment Alajos. A közgyűlés nagy lelkesedéssel Weredy Károlyt, a volt intéző-igazgatót, örökös dísztagoknak kiáltotta ki.

Iskolaügy Horvátországban. — Horvát-Szlavonországban jelenleg 1378 népiskolája van, melyek közül 1304 általán nyilvános, 41 nyilvános telekezeti és 33 magániskola van. Egy népiskola átlag 1586 lakóra jut. A legtöbb iskola, 235 van Szerém megyében, azután következnek Zágráb 208, Pozsega 186 iskolával: a megyék közül legkevesebb iskolája van Varaszdinak. A városok közül legtöbb népiskolája van Zágrábnak és pedig 16. Az összes iskolákban 2394 tanító működött és 316.640 iskolaköteles nyert tanítást.

Az elláramosítás arányszámai. A kultuszminisztériumban statisztikát készítettek az új iskolákról. Az összehajlítás szerint 1900-ban 148 községben 178 új állami népiskolát szerveztek. Ezek között 46 olyan község van, a melynek lakossága tisztán magyar ajkú és 102 község részint vegyes, részint tisztán nemzetiségi. A 148 község közül *19-nek eddig egyáltalán nem volt iskolája.* Az iskoláknak majdnem fele (75) egytanítós és mindannyival összesen 354 tanítói (tanítónői) állást szerveztek. A 178 iskolából *36 úgy keletkezett, hogy a községi és felekezeti iskolákat államossították.* A szervezett iskolák közül *15-ét még csak ezután fogják megépíteni.* Szóval csak a felekezeti iskolákat államossították el, a többi, a melyeket az államnak saját pénzén kellene fenntartania, még csak papíron is léteznek.

Katholikus Szemle. A Szent-István-Társulat megfuzásából szerkesztő Mihályi Akos dr. A kitűnő folyóirat folyó évi második füzetének tartalma a következő: Bekoffi Remig dr.: A magyarországi káptalanok megalakulása és szent Chrodegang regulája. Második közlemény. Stuckner János dr.: Az állam és az iskola. Második befejező közlemény. Auer István: Párbajkényszer a hadseregben. Bischoffshausen-Neuenrode rópirata után. Torday Ágost: Abigail. Közlemény. Latkóczy Mihály: Anya kérvények. Közlemény. Bán Aladár dr.: Penté és Inka. Fénybeszélés. Könyvismertetések és bírálatok. Finácz: A magyarországi közoktatás története. Ismerteti Olasz. Mayer Béla: Alkalmi beszédek. Ismerteti Szinek Izidor. Károlyi Albin: Spanyol esték. Ismerteti b. j. Időszaki Szemle, I. n-től. A Katholikus Szemlé a Szent-István-Társulat tagjai tagilletmény gyanánt kapják, némtagoknak előfizetési ára egy évre 10 korona. Az előfizetések, valamint a tagságra való jelentkezések a Szent-István-Társulat Magyar hivatalához (VIII. Szentkirályi-utca 28. sz.) intézendők.

Az Országos Pázmány-Egyesület közgyűlése. Szent Ferenc napján a katolikus írók és hírlapírók Országos Pázmány-Egyesülete tartotta meg harmadik központosított közgyűlését. D. e. 10 órakor szentmisét hallgattak az érsekségeik előtt a katolikus sajtó munkásai a központosított Szemlének házikápolnájában, hol Városy Gyula dr. kanonikus praetulus, kormányzó celebrált. A mise megtartása alkalmán Császkai György kalocsai érsek gyöngékedése miatt nem teljesíthette a pontifikálás iránt hozzá intézett kérelmet. Mise után a katolikus körbe vonultak az írók hírlapírók, hol 11 óra után Margalits dr. elnöklete által a katolikus lapok szerkesztői és ezek megbízottai által kezeltet tartottak a katolikus hírlapi és sajtóiparom megújítására terjesztésének és pártolásának módokról.

Délben a menzaakadémiában közös ebéd volt, délután 3 órakor pedig megnyílt a közgyűlés, szintén Margalits Ede dr. egyetemi tanár elnöklete alatt. Beszédjéből adjuk a következőket: Isten nevében megnyitom a közgyűlést. A legszebb eszmék szolgálatában szövetkeztünk, buzgó, lelkes és hatványozott érzésekkel, abban a meggyőződésben, hogy a katolikus közérzet, a katolikus szellem meg fog mégis valamikor erősödni ebben az országban, melynek különben megginganának fölfentartó alapjai. A kezdet kezdetén vagyunk még, azonban önérzettel és megnyugvással tölt el minket a tudat, hogy jól kezdtük munkánkat. Jó kezdésnek a magyar közmondás szerint is jó hagyás, vagyis jó befejezés a vége és ez a mi reményünk. A ki a magyar társadalom viszonyait figyelemmel kíséri, úgy, a melynek azok a múltban voltak és a melynek most, a jelenben: tudja azt, hogy ez országban századokon át a katolikus szellem volt az irányító. — A katolikusok lelkes hazafisága teremtette meg a magyar királyságot, a katolikusoknak önfeláldozó hazaszeretete, mely sem vért, sem életet nem kimélt, tartotta fenn a hazát és noha az utóbbi időben kisiklottak a gyepők kezéből ennek a katolikus társadalomnak és idegen, a katolizizmusra nevezte is idegen szellem hódított tért — a minket a katolikus szervezet, összetartás és vezetés hiánya készítette elő a terepet — mi katolikus írók és hírlapírók, kik terjeszkedünk és növekszünk erőnkben, mint a bibliai mustármag, legalább egy tőren akartuk megvalósítani az erők tömörülését és a vezetést. Ez a mi tömörülésünk pedig nem jelentéktelen hanem fontos. Mert ha az elveszett tért a haza és a közügyek érdekében a katolizizmus számára vissza akarjuk hódítani, nincsen más eszközünk a katolikus irodalomnál és hírlapirodalomnál. Mert hiszen minket hiúsan nemcsak az a szempont vezérel, hogy magunk, mint írók és hírlapírók nagyobb társadalmi súlyt nyerjünk, hanem mint végezők az lebeg szemünk előtt, hogy előbb az irodalomban és a hírlapirodalomban és azután ennek útján a társadalomban restauráljuk a katolikus szellemet. Nagyon sokat eddig még nem értünk el, hiszen csoda volna, ha már ma diadalról beszélhetnénk. De nekünk megnyugtatónkra szolgál, hogy egyáltalán nem buktunk el az egyelőtlen küzdelemben, hogy biztosan haladhatunk előre és nem kételkedünk benne, hogy a jó alapokon előrehaladva, visszahelyezzük régi jogaiba a katolikus szellemet az országban. Reményeljük, hogy a kegyes Gondviselés, mint a múltban, ezután sem teledkezik meg jó ügyünkről s a ki elmékedik törekvésünk tisztaságáról és nemességéről, nagy mértékben fog minket pártfogolni. Mi szerény heizetünk tudatában hatványozott buzgalommal fogunk a jövőben is nemcsak érezni, hanem küzdeni is eszméink mellet és ha mostohabb viszonyok következzenek be, akkor sem eszéggedünk, hanem zászlónkat fenn lobogtatjuk, mert meg vagyunk győződve róla, hogy ki minél jobb katolikus, annál inkább magyar hazafi. A midőn e minket irányító eszméket a tisztelt közgyűlés elé terjesztetni bátor voltam, kérem önöket, hogy ezt az egyesületet továbbra is támogassák: csak az ügy érdekében és nem a személyekre való tekintetből. Törekvésünknek ez legyen a jel-szava: Non nobis, Domine, sed nomine tuo.

Eötvös-emlekkünnepély. Az Akadémia kitermében Eötvös József báró halálának 30-ik évfordulója alkalmából az Eötvös-alap országos tanítói segélyegyesület emlékkünnepélyt rendezett, melyen a tanügy és népevelés legkiválóbb művelőin kívül nagy közönség jelent meg. Az ünnepélyt a pedagógium ifjúságának dalosköre nyitotta meg a Himnuszszal, melyet a közönség állva hallgatott meg. Ezután Halász Ferenc miniszteri osztálytanácsos mondott beszédet, válaszva röviden Eötvös József bárónak a magyar tanügy fejlesztése körül szerzett érdemeit. Utána Móra Ferenc tanárjelölt szavalt a nagy hatással lendületes, szép alkalmi költeményét. Végül Halász Ferenc miniszteri osztálytanácsos mondott néhány zárószavát és az énekkar a Szózatot adta elő.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

A szokolócai kántor-tanítói állomásra *március 5-éig* pályázat hirdetteték. Fizetése az államségéllyel minimális értékben számítva mindent, 800 korona. Az iskolaszékre czimzett folyamodványok főtisztelendő *Fihéredy Kálmán* urhoz, hrádeki plébános, az esperesi hivatal ideiglenes vezetőjéhez küldendők Hrádekre (Nyitra) u. p. Vágújhely-Kossóc. 45 1—2

Nagy-Pajkúrt (Barsm.) kath. iskoláján alkántortanító állomásra pályázat hirdetteték. Jövedelme: 9 kath. hold 782 □ öl szántóföld, melyet maga művel 120 K., 5 hektoliter rozs 40 K., államségély 286 K., községi segély 340 K., stóla-jövedelem 40 K., ágybér czímen 10 K., iskolafűtésre 37 K. 80 fill., ostvasütésért 8 K. Összesen 881 K. 80 fill. Lakás: két padlózott szoba zárt konyhával, kamra, istálló és 12 □ öl házikert. Kellőleg felszerelt kervények f. é. *március 7-ig* főtiszt. *Varga József* tanfelügyelő-esperes urhoz intézendők. Nagysallóba (Barsm.) 50 1—1

Egri érseki megye.

A szurdok-püspöki róm. kath. népiskola tanítói állomásra február 1-től augusztus 31-ig terjedő időre pályázat hirdetteték. Javadalmazása lakással együtt 800 korona évi fizetésnek megfelelő hányada. Oklevél és működési bizonyítvánnyal ellátott kervények *február 20-ig* az iskolaszéknek beküldendők. 46 1—1

Szabolcs (Szabolcsm.) főkegyházközség róm. kath. kántortanítói állomására pályázat. Javadalma: 540 K. Leszpenz, két kat. hold szántóföld, 50 K. tandíj és 30 K. stóla. Államségély 800 koronáig előljének volt. Egyszobás lakás, konyha, kamra, istálloval. Kervények *Bokorcsky Sándor* püspöki plébánoshoz küldendők. 34 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Mosóczi (Turóczm. posta helyben) róm. kath. kántortanítói állomásra *február hó végéig* pályázat hirdetteték. Ejjennán épített szép lakáson, kerten, stólán, ötödöves körpötléken kívül 848 korona fizetés havi részletekben és 12 méter bükfa az skola fűtésére. Tan nyelv magyar, tót. Folyamodhatnak okleveles tanítónok és övönök is, kik az orgonában jártasak. Folyamodványok *Móser Tivadár* esperes-plébánoshoz küldendők. 44 1—1

Győri püspöki megye.

Szarvkon (Sopronmegye) róm. kath. segéd-tanító, tanító kerestetik. Fizetése 700 korona, butorozott szoba, fűtés. Köteles tanítás mellett a kántoriakban segédkezni: horvát vagy német nyelvtudás előnyvel bír. Mellékjövédelmre számíthat. Kervények *Pavelsch Mátys* iskolaszéki elnökhöz *február 25-ig* intézendők. 52 1—2

Kassai egyházmegye.

Rozgonyban (Kassa mellett) folyó évi *február 28-ig* elemi tanítói állásra pályázat hirdetteték. Pályázhatnak képesített róm. kath. vallású férfi- és nőtanítók. Tan nyelv tót-magyar. Vallás és ismétlők tanítása, külön díjazás nélkül, köteleesség. Javadalom: Rozgony községtől 150 frt, államségély 226 frt és esetleg a törv. körpötlék, 3 öl fa befutározva, 1 hold kertföld és lakás; kis szoba, konyha, kamra, istálló tyúk-sertesől, fatartó, pince és padlásrészlet. Kelt Felső-Olesváron 1901 febr. 3. *Kovács Tamás*, plébános. 47 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

A baromlak-verzári főkegyházban róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetteték. Javadalmazása az egyházmegyei alapítványokból: 507 korona és 16 fill.: a hitközségtől 80 korona és 40 szekér tűzifa, melyből a kúterem is fűtendő; 2 kat. hold 727 □ öl földnek és kertnek haszonélvezete, stóla-jövedelem és természetbeni

lakás. Tanítási nyelv: magyar-tót. Okleveles folyamodványok f. é. *február 20-ig Gabér Mihály* telkéshez *Szék-lakra* (Biharm.) küldendők. 51 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Kis-Ugyicsi (Trencsénm., u. p. Vágbesztercze) róm. kath. iskolánál a 2-ik tanítói állásra pályázati határidő febr. 24. Fizetés: hitközségtől 60 K.; államségély 740 K. Lakás: 2 szoba, konyha, éléskamra, pince, istálló, 61 házikert. Az állomás *március 1-én* elfoglalandó. *Benyák József* iskolaszéki elnök. 53 1—1

Pécsi egyházmegye.

Pályázat a **dombóvári** plébániához tartozó Tüskepusztai tanítói állomásra. Javadalma évi 300 forint, vagyis 600 korona: 2 szobából álló lakás, konyha, pince; 400 □ öl kert a ház körül, bekerítve. Minden tanuló után van körülbelül 60—80—40 krajczár tandíj, 12 köbméter hasábfű és 2—3 malomfuvar. Pályázhatnak okleveles tanítók — kik előnyben részesülnek — és tanítónok. A folyamodványok f. évi *február hó 17-ig* a dombóvári plébániakülvárosba nyújtandók be. 49 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A **pohorellai** (Gömörm.) róm. kath. népiskolánál lemondás folytán üresedésbe jött másodtanítói állomásra *február 15-ig* pályázat hirdetteték. Évi fizetése 800 korona havi utólagos részletekben fizetve; 3 köb-öl fa házhoz szállítva: egy szoba, konyha, éléskamra és pitvarból álló lakás. A lakószoba a legszükségesebb bútorttal el van látva. Kötelessége: II—IV. népes vegyes osztály, valamint az ismétlők felének önálló tanítása. Tanítási nyelv: tót, magyar. A megválasztott a szorgalmi időn belül állomásáról le nem mondhat. Tanítónok is pályázhatnak. A folyamodványok *Dollák Rezső* plébános, iskolaszéki elnökhöz intézendők. 43 1—1

Vácsi egyházmegye.

Rádi róm. kath. iskola II-od tanítói állására pályázatot hirdetek. Kötelessége: kezdők önálló vezetése. Javadalma: 700 K. államségély, 100 K. községi pénztárból, 400 K. mellékjövédelmre számíthat. Nyári hónapokra még esetleges mellékjövédelem. Pályázhatnak róm. kath. vallású okleveles tanítók. Pályázatok *február hó 24-éig* iskolaszékre czimezve *Podhorányi József* igazgatóhoz küldendők Kosdra (Vác mellett). 48 1—1

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

Budapest, Garay-utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr.-Szil.) es. és kir. udvari orgona-gyárának fiókja. Legolcsóbb árakon kiváló orgonákat szállítanak.

A czég 27 évi fennállása óta

800-on felül új orgonát

épített, melyek közül 300 esik Magyarországra, a többi Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.